

Warszawa, 4 lipca 2022 r.

Fundacja Greenpeace Polska
z siedzibą w Warszawie
ul. Altowa 4, 02-386 Warszawa
KRS: 0000180402

Wojewódzki Inspektor Ochrony
Środowiska
w Poznaniu
ul. Czarna Rola 4
61-625 Poznań

Dotyczy: odkrywki węgla brunatnego Tomisławice w gminie Wierzbinek (pow. koniński),
eksploatowanej przez PAK Kopalnię Węgla Brunatnego „Konin” S.A.

WNIOSEK O WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

Działając w imieniu Fundacji Greenpeace Polska z siedzibą w Warszawie (dalej **Greenpeace Polska** lub **Fundacja**), jako uprawniony do samodzielnej reprezentacji członek zarządu (co wynika z odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego – załącznik 1), na podstawie art. 31 par. 1 pkt 1 *Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego* w zw. z art. 364 i w zw. z art. 141 ust. 2 i w zw. z art. 6 ust. 1 i 2 *Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (dalej „p.o.ś.”) wnoszę o:

a) wszczęcie postępowania administracyjnego w przedmiocie wydania decyzji o wstrzymaniu działalności podmiotu korzystającego ze środowiska PAK Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” S.A. z siedzibą w Kleczewie (dalej **Kopalnia Konin**) w zakresie rozbudowy i eksploatacji infrastruktury odkrywki węgla brunatnego Tomisławice (etapy V-VII) oraz infrastruktury odwodnienia odkrywki węgla brunatnego Tomisławice (etapy VI-VII) – która to rozbudowa i eksploatacja prowadzona jest od kilku lat w wyniku nielegalnej realizacji przedsięwzięć polegających na:

(i) *rozbudowie infrastruktury odkrywki węgla brunatnego Tomisławice,*

(ii) *rozbudowie infrastruktury odwodnienia odkrywki węgla brunatnego Tomisławice – odprowadzenie wód czystych z odwodnienia węglębnego,*

dokonanej mimo nieprzeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko i niesporządzenia raportów środowiskowych (podczas gdy były one wymagane na podstawie ostatecznych postanowień kompetentnych organów) oraz bez decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

– ze względu na fakt, że rozbudowa i eksploatacja obu rodzajów rzeczonyj infrastruktury odkrywki węgla brunatnego Tomisławice powoduje pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach;

b) dopuszczenie Greenpeace Polska do udziału w rzeczonym postępowaniu.

W razie wątpliwości, wnoszę o przeprowadzenie dowodów z akt wskazanych spraw administracyjnych, z których to akt przedłożono dokumenty w formie kopii.

Uzasadnienie

I. Zasadniczym zezwoleniem administracyjnym związanym z odkrywką Tomisławice jest *Decyzja Wójta gminy Wierzbinek z dnia 7 sierpnia 2007 r. o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia polegającego na wydobywaniu węgla brunatnego ze złoża „Tomisławice” w granicach gminy Wierzbinek (znak OŚ-7624/5/2006), wraz z Załącznikiem Charakterystyka planowanego przedsięwzięcia*, na podstawie której wydana została *Koncesja Ministra Środowiska nr 2/2008 z dnia 6 lutego 2008 r. na wydobywanie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących ze złoża „Tomisławice” położonego na terenie gminy Wierzbinek, województwo wielkopolskie (załączniki 2a-2c)*.

Wydobywanie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących ze złoża wymaga jednak uprzedniej i równoczesnej realizacji szeregu innych przedsięwzięć, w szczególności polegających na rozbudowie i eksploatacji infrastruktury odkrywki, w tym infrastruktury odwodnienia. Przedsięwzięcia te, z racji wieloletniego charakteru eksploatacji dowolnej kopalni odkrywkowej węgla brunatnego są co do zasady realizowane etapowo – przy czym rozpoczyna się je z pewnym wyprzedzeniem (zwykle ok. 1-2 lata) w stosunku do danego etapu wydobywania. Z tego m.in. powodu Kopalnia Konin w odniesieniu do odkrywki Tomisławice sukcesywnie występuje o kolejne decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji tego rodzaju przedsięwzięć – przykładem może być *Decyzja Wójta gminy Wierzbinek z dnia 4 kwietnia 2008 r. o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia*, znak OŚiZP-7624/8/2007, wydana dla szeregu innych obiektów infrastruktury (załącznik 2d).

W szczególności:

1) 18 września 2015 r. Kopalnia Konin złożyła do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (dalej **RDOŚ**) w Poznaniu wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie infrastruktury odkrywki węgla brunatnego Tomisławice, dołączając *Kartę Informacyjną Przedsięwzięć związanych z rozbudową infrastruktury odkrywki Tomisławice* z czerwca 2015 r., następnie uaktualnioną w trakcie postępowania, w szczególności w formie nowej *Karty Informacyjnej Przedsięwzięć związanych z rozbudową infrastruktury odkrywki Tomisławice* z września 2016 r. (dalej **KIP-Rozbudowa Infrastruktury 2016**; załącznik 2e). Z tej ostatniej wynikało (str. 12), że przedmiotem rzeczonych przedsięwzięć, w ramach etapów V-VII, będzie:

- wykonanie stanowisk pompowych oraz rowów i rurociągów służących do odprowadzania wód opadowych i spągowych do osadnika;
- wykonanie pompowni Pt3;
- wykonanie rowów i rurociągów służących do odprowadzania wód z odwodnienia wglębnego i powierzchniowego odkrywki do sieci hydrograficznej;
- budowa linii elektroenergetycznych i stacji transformatorowych służących do zasilania obiektów odwodnienia;
- wykonanie linii światłowodowych, teletechnicznych i systemu monitorowania.

W szczególności, w odniesieniu do rurociągów odprowadzających wody z odwodnienia wglębnego w KIP-Rozbudowa Infrastruktury 2016 doprecyzowano (str. 15-17), że:

- na etapie V (do końca 2016 r.) wykonane zostaną cztery rurociągi lub rowy szczelne, o długościach ok. 1200 m, ok. 400 m, ok. 950 m i ok. 400 m (tj. łącznie ok. 2950 m), odprowadzające wodę odpowiednio z 12, 4, 10 i 4 studni (tj. łącznie z 30 studni);

- na etapie VI (2016-17 r.) wykonane zostanie sześć rurociągów lub rowów szczelnych, o długościach ok. 250 m, ok. 950 m, ok. 700 m, ok. 500 m, ok. 650 m i ok. 750 m (tj. łącznie ok. 3800 m), odprowadzające wodę odpowiednio z 3, 7, 0, 5, 7 i 7 studni (tj. łącznie z 29 studni);

- na etapie VII (2018-19 r.) wykonane zostaną cztery rurociągi lub rowy szczelne, o długościach ok. 800 m, ok. 700 m, ok. 200 m i ok. 550 m (tj. łącznie ok. 2250 m), odprowadzające wodę odpowiednio z 9, 7, 2 i 6 studni (tj. łącznie z 24 studni);

przy czym rurociągi i rowy szczelne odwadniające studnie bariery wewnętrznej zlokalizowanej każdorazowo na przedpolu odkrywki (etap V – długość ok. 800 m, 8 studni; etap VI – długość ok. 1150 m, 12 studni; etap VII – długość ok. 900 m, 9 studni) miały być, w związku z postępowaniem frontu nadkładowego odkrywki, sukcesywnie likwidowane (odpowiednio w 2018 r., w 2020 r. i w 2022-23 r.), podczas gdy te odwadniające studnie bariery zewnętrznej zlokalizowanej po zachodniej oraz po wschodniej stronie wyrobiska (odpowiednio: etap V – długość ok. 1200 m, 12 studni oraz ok. 950 m, 10 studni; etap VI – długość ok. 1200 m, 10 studni oraz ok. 750 m, 7 studni; etap VII – długość ok. 800 m, 9 studni oraz ok. 550 m, 6 studni) powinny pełnić swoje funkcje do końca funkcjonowania systemu odwodnienia wglębnego złoża.

Ponadto, w KIP-Rozbudowa Infrastruktury 2016 opisano budowę wewnętrznych dróg dojazdowych do projektowanych obiektów odwodnienia i zasilania elektrycznego (str. 17-18), rozbiórkę i odtwarzanie odcinków dróg publicznych, w tym drogi gminnej Boguszczyki-Kryszkowice o długości ok. 620 m i części drogi powiatowej 3196P o długości ok. 1140 m¹ (str. 18-19), rozbudowę wewnętrznej sieci elektroenergetycznej i systemu zasilania (str. 19-20) oraz linii teletechnicznych (str. 21).

W dniu 20 kwietnia 2017 r. RDOŚ w Poznaniu wydał postanowienie (znak WOO-II.4235.13.2015.AB.35; załącznik 2f) o stwierdzeniu obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla rzeczonoego przedsięwzięcia i określeniu zakresu raportu środowiskowego, na co Kopalnia Konin złożyła zażalenie. W dniu 14 listopada 2017 r. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (dalej **GDOŚ**) postanowieniem (znak DOOŚ-DŚI-4235.7.2017.mc.5; załącznik 2g) utrzymał pierwsze postanowienie w mocy, na co Kopalnia Konin złożyła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu. Została ona oddalona wyrokiem z dnia 23 maja 2018 r. (sygn. akt IV SA/Wa 331/18; załącznik 2h), na który Kopalnia Konin złożyła skargę kasacyjną, do tej pory nie rozpatrzoną. W międzyczasie zaś RDOŚ w Poznaniu wydał w dniu 9 lutego 2018 r. postanowienie o zawieszeniu postępowania (znak WOO-II.4235.13.2015.AB.49; załącznik 2i).

Oznacza to, że dla przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie infrastruktury odkrywki Tomisławice (na etapach V-VII) w mocy pozostaje obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu środowiskowego – co jest warunkiem koniecznym wydania ewentualnej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, bez której rozbudowa i eksploatacja rzeczonoego infrastruktury nie może być prowadzona. W sprawie tej w dalszym ciągu nie wydano decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

¹ Chodzi o niegdysiejszy odcinek Janowice-Kryszkowice drogi powiatowej nr 3196P o przebiegu „Droga wojewódzka 266 - Janowice - Kryszkowice - Galczyce - granica województwa (Józefowo)”

2) Analogicznie, 21 czerwca 2018 r. Kopalnia Konin złożyła do RDOŚ w Poznaniu wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie infrastruktury odwodnienia odkrywki węgla brunatnego Tomisławice etap VI i VII – odprowadzenie wód czystych z odwodnienia wglębnego, dołączając *Kartę Informacyjną Przedsięwzięcia „Rozbudowa infrastruktury odwodnienia odkrywki węgla brunatnego Tomisławice etap VI i VII – odprowadzenie wód czystych z odwodnienia wglębnego”* z czerwca 2018 r. (dalej **KIP-Rozbudowa Infrastruktury Odwodnienia 2018**; załącznik 2j). Wynikało z niej (str. 8-11), że przedmiotem rzeczonoego przedsięwzięcia będzie:

- wykonanie szeregu obiektów hydrotechnicznych, w tym przyłączy indywidualnych, rurociągów, rowów otwartych i stanowiska pompowego Pt-3, wymienionych odrębnie dla etapu VI i etapu VII;
- budowa ciągów komunikacyjnych umożliwiających dojazd do projektowanych obiektów odwodnienia i zasilania w energię elektryczną;
- budowa sieci i instalacji elektrycznych.

Ze szczegółowego opisu przewidzianych do budowy obiektów i instalacji wynikało zarazem, że w znacznej części zakres przedmiotowego przedsięwzięcia pokrywał się z zakresem opisanego powyżej przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie infrastruktury odkrywki Tomisławice – w odniesieniu do którego RDOŚ w Poznaniu i GDOŚ nałożyły wcześniej (jak już wspomniano, odpowiednio 20 kwietnia 2017 r. i 14 listopada 2017 r.) na Kopalnię Konin obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu środowiskowego. Przykładem może być budowa *stanowiska pompowego Pt-3* (zwanego poprzednio *pompownią Pt3*) na etapie VI, albo czterech rurociągów o długościach 860 m, 695 m, 230 m i 577 m (poprzednio ok. 800 m, ok. 700 m, ok. 200 m i ok. 550 m) na etapie VII.

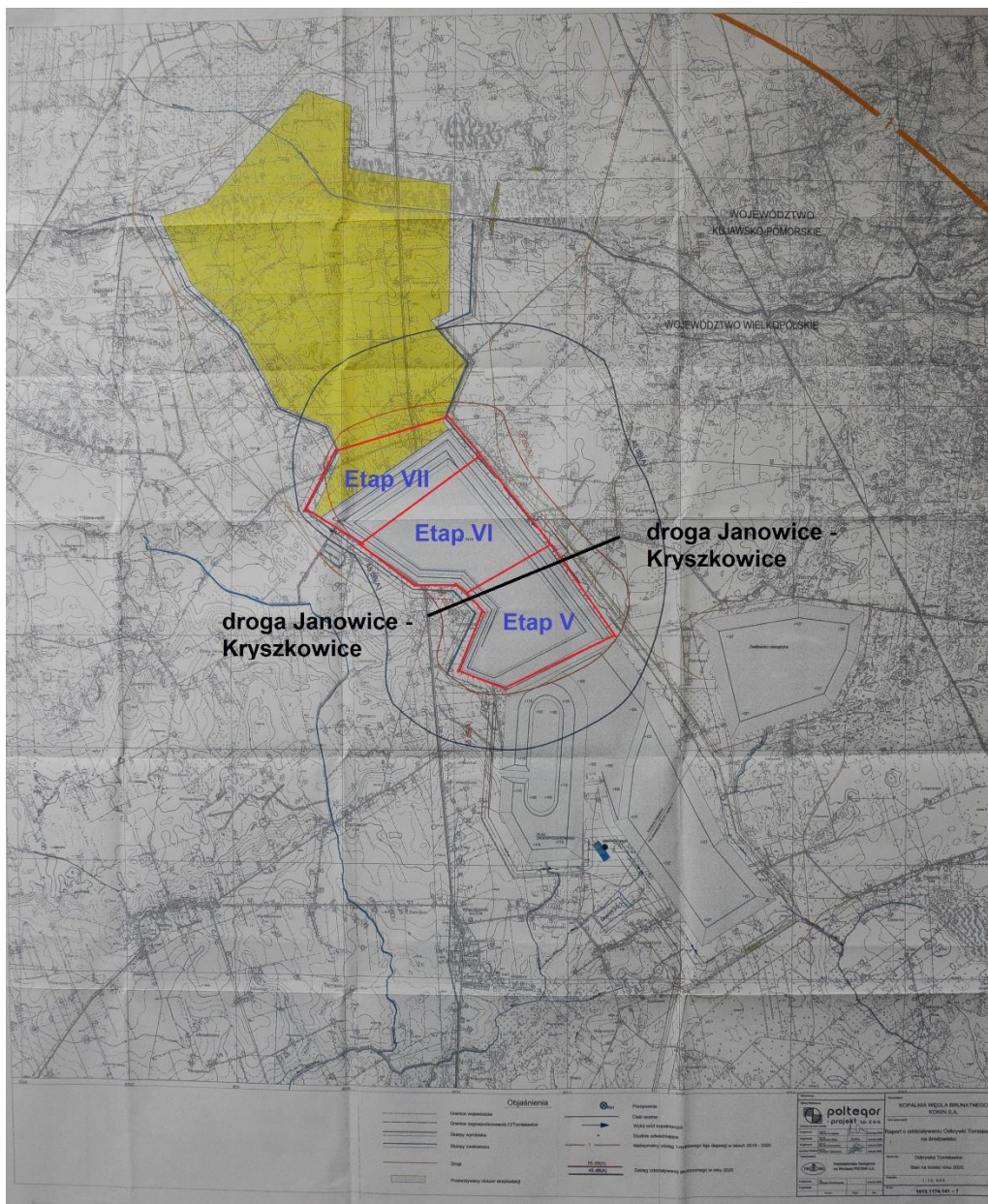
W tej sytuacji nie może dziwić, że w dniu 6 marca 2019 r. RDOŚ w Poznaniu wydał postanowienie (znak WOO-II.420.208.2018.AB.22; załącznik 2k) o stwierdzeniu obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla rzeczonoego przedsięwzięcia i określeniu zakresu raportu środowiskowego, na co Kopalnia Konin złożyła zażalenie. Postanowienie to zostało jednak przez GDOŚ utrzymane w mocy postanowieniem z dnia 18 października 2019 r. (znak DOOŚ-WDŚ/ZOO.420.78.2019.KN11; niestety, Fundacja posiada jedynie samo zawiadomienie GDOŚ w tej sprawie - załącznik 2l); wynika stąd, że obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko jest prawomocny i ostateczny. W związku z powyższym RDOŚ w Poznaniu wydał w dniu 4 listopada 2019 r. postanowienie o zawieszeniu postępowania (znak WOO-II.420.208.2018.AB.28; załącznik 2m).

Oznacza to, że także dla przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie infrastruktury odwodnienia odkrywki Tomisławice (na etapach VI-VII) w mocy pozostaje obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu środowiskowego – co jest warunkiem koniecznym wydania ewentualnej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, bez której rozbudowa i eksploatacja rzeczonoj infrastruktury odwodnienia nie może być prowadzona. Również w tej sprawie w dalszym ciągu nie wydano decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

3) Bez decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla obu opisanych powyżej przedsięwzięć nie było możliwe występowanie przez Kopalnię Konin o odpowiednie pozwolenia na budowę, w związku z czym prowadzenie jakichkolwiek prac budowlanych w zakresie objętym KIP-Rozbudowa Infrastruktury 2016 i KIP-Rozbudowa Infrastruktury Odwodnienia 2018 musiało mieć charakter samowolny. Greenpeace Polska planuje poinformować o tym fakcie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Koninie.

II. Do KIP-Rozbudowa Infrastruktury 2016 była dołączona wielkoformatowa mapa przedstawiająca zasięg przedsięwzięcia, z zaznaczeniem granic etapów V, VI i VII (tożsamy z tymi opisanymi w KIP-Rozbudowa Infrastruktury Odwodnienia 2018). Greenpeace Polska posiada jedynie zdjęcie rzeczonyj mapy, dość niskiej jakości (załącznik 2n); dokładna kopia mapy może zostać przez tut. Organ z łatwością pozyskana na potrzeby wnioskowanego postępowania w RDOŚ w Poznaniu.

W ramach niniejszego pisma Fundacja prezentuje poniżej mapę z pierwotnego raportu środowiskowego dla odkrywki Tomislawice (*Raport o oddziaływaniu odkrywki „Tomislawice” na środowisko. Wersja poprawiona i uzupełniona (tekst jednolity)*), Poltegor-projekt sp. z o.o., Wrocław, maj 2007), przedstawiającą ówczesnie planowany zasięg wyrobiska odkrywki Tomislawice na 2020 r. Na mapie tej specjaliści Greenpeace Polska nanieśli czerwoną linią łamaną granice etapów V, VI i VII, zaznaczone na cytowanej już wielkoformatowej mapie będącej częścią KIP-Rozbudowa Infrastruktury 2016.

Z przeprowadzonych przez pracowników Fundacji oględzin w terenie (czerwiec 2022 r.) wynika, że prace wydobywcze toczą się obecnie już na etapie VI, jako że północna krawędź wyrobiska górniczego znajduje się w tej chwili znacząco na północ od charakterystycznej linii wspomnianej już dawnej drogi powiatowej nr 3196P na odcinku Janowice-Kryszkowice. Tymczasem z powyżej zaprezentowanej mapy wynika, że droga ta (o przebiegu południowy zachód-północny wschód; zaznaczona czarną linią prostą) przecinała planowane wyrobisko odkrywki jeszcze na obszarze objętym etapem V; co istotne, jej rozbiórka była jednym z przedsięwzięć opisanych w KIP-Rozbudowa Infrastruktury 2016 (str. 18).

Ze zgromadzonych przez Greenpeace Polska zdjęć satelitarnych wynika z kolei, że wyrobisko odkrywki osiągnęło linię drogi powiatowej nr 3196P (na odcinku Janowice-Kryszkowice) jeszcze w październiku 2020 r.:

Zdjęcie satelitarne odkrywki Tomislawice, 28 października 2020 r.

a następnie ją przekroczyło w listopadzie 2020 r.:

Zdjęcie satelitarne odkrywki Tomislawice, 20 listopada 2020 r.

Kolejne postępy frontu eksploatacji odkrywki Tomisławice prezentują zdjęcia satelitarne, na których doskonale widać dawny przebieg omawianej drogi powiatowej nr 3196P:

- z marca 2021 r.:

Zdjęcie satelitarne odkrywki Tomisławice, 6 marca 2021 r.

- z czerwca 2021 r.:

Zdjęcie satelitarne odkrywki Tomisławice, 14 czerwca 2021 r.

- z września 2021 r.:

Zdjęcie satelitarne odkrywki Tomislawice, 21 września 2021 r.

- z grudnia 2021 r.:

Zdjęcie satelitarne odkrywki Tomislawice, 2 grudnia 2021 r.

- z marca 2022 r.:

Zdjęcie satelitarne odkrywki Tomislawice, 20 marca 2022 r.

- z czerwca 2022 r.:

Zdjęcie satelitarne odkrywki Tomislawice, 12 czerwca 2022 r.

Okoliczność, że wyrobisko górnicze znajduje się obecnie na etapie VI oznacza, że prace związane z budową infrastruktury odkrywki na etapach V-VI i infrastruktury odwodnienia odkrywki na etapie VI zostały już dawno wykonane – jako że roboty te o około rok-dwa wyprzedzają właściwy proces wydobywczy. Z tego samego powodu można domniemywać, że zbudowano również znaczącą część infrastruktury odkrywki oraz infrastruktury odwodnienia odkrywki na etapie VII – i że trwa obecnie ich bieżąca eksploatacja. W szczególności, dotyczy to studni bariery zewnętrznej zlokalizowanej po zachodniej i po wschodniej stronie wyrobiska (które mają pełnić swoje funkcje do końca funkcjonowania systemu odwodnienia wglębnego złoża) oraz bariery wewnętrznej zlokalizowanej na aktualnym przedpolu odkrywki, jak również odpowiednich rurociągów i rowów szczelnych odwadniających te studnie, a także pompowni/stanowiska pompowego Pt-3.

Innymi słowy, Kopalnia Konin w większości zrealizowała lub właśnie realizuje przedsięwzięcia opisane w KIP-Rozbudowa Infrastruktury 2016 i KIP-Rozbudowa Infrastruktury Odwodnienia 2018 – dla których dopiero ubiega się o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Budowa powyższych dwóch rodzajów infrastruktury została zatem przeprowadzona bez ocen oddziaływania na środowisko i bez raportów środowiskowych – mimo jednoznacznego stanowiska RDOŚ w Poznaniu i GDOŚ w tej sprawie oraz wbrew obowiązкови prawnemu wynikającemu z opisanego powyżej stanu i wyniku obu postępowań administracyjnych. Jak należy przypuszczać, liczne prace budowlane zostały zapewne wykonane bez odpowiednich pozwoleń na budowę. Równie bezprawnie odbywa się obecna eksploatacja infrastruktury odkrywki oraz infrastruktury odwodnienia odkrywki – w szczególności w części odpowiadającej teraźniejszemu etapowi wydobywania VI, a prawdopodobnie także przszłemu etapowi wydobywania VII.

Greenpeace Polska w swojej wieloletniej działalności nie spotkał się jeszcze z tak jaskrawym przypadkiem łamania prawa. Jako organizacja ekologiczna mieliśmy wielokrotnie do czynienia z sytuacjami, że negowano konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu środowiskowego dla danego przedsięwzięcia (jak pierwotnie miało to miejsce w obu przedmiotowych sprawach), względnie że naruszano, ignorowano lub wykraczano poza warunki decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; zdarzało się również, że decyzję środowiskową wydawano w okolicznościach budzących poważne wątpliwości (*casus* tzw. zamku w Stobnicy). Nie przypuszczaliśmy jednak, że zaistnieje, i to dwukrotnie, sytuacja, w której przedsiębiorca, nie chcąc lub nie mogąc przeprowadzić oceny oddziaływania na środowisko i sporządzić raportu środowiskowego, w obliczu zdecydowanej postawy organów ochrony środowiska w tej kwestii, a nawet wbrew wyrokowi sądu administracyjnego – po prostu zrealizuje swoje przedsięwzięcie obywając się bez wnioskowanej wcześniej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Zrealizowanie bez decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dwóch przedsięwzięć, dla których o te decyzje wystąpiono, ale ich nie uzyskano, stanowi ewenement w bogatej galerii szkodliwych dla środowiska działań inwestorów – którego nie można pozostawić bez odpowiedzi. Tut. Organ ma niewątpliwie świadomość, że opisane powyżej swoiste rozdwojenie rzeczywistości – prawnej, w której toczy się przez kilka lat postępowanie administracyjne, oraz faktycznej, w której inwestor metodą faktów dokonanych przeprowadza dokładnie to, o co się nieskutecznie ubiegał na drodze prawnej – stanowi złamanie podstawowych zasad k.p.a. i cechuje się wysoką szkodliwością społeczną. Jest to mniej więcej taka sytuacja, w której niedoszły kierowca, nie będąc w stanie zdać egzaminu na prawo jazdy, ostatecznie decyduje się prowadzić auto bez uprawnień.

III. Greenpeace Polska ma świadomość, że w p.o.ś. brak jest definicji pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach, o którym mowa w art. 141 ust. 2 i art. 364, a w każdej sprawie odpowiednia ocena musi być indywidualnie przeprowadzona i logicznie uzasadniona ze wskazaniem, jakie powody złożyły się na zakwalifikowanie pogorszenia stanu środowiska do "znacznych" rozmiarów, w odróżnieniu od rozmiarów "nieznacznych". W ocenie Fundacji jednak już sam fakt, że Kopalnia Konin zdecydowała się na realizację dwóch znaczących co do zakresu, obszaru i czasu trwania przedsięwzięć, w odniesieniu do których nałożono na nią obowiązek przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportów środowiskowych oraz dla których wymagane były decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach, bez tychże ocen, raportów i decyzji – implikuje, że przedsięwzięcia te powodują pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach.

Tylko taka okoliczność wyjaśnia bowiem, dlaczego Kopalnia Konin w każdym z omawianych przypadków postanowiła za wszelką cenę uniknąć przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu środowiskowego – najpierw prowadząc długoletnie postępowania administracyjne, a w przypadku jednego z przedsięwzięć także sędowo-administracyjne, a następnie podejmując działania już całkowicie nielegalne. To ostatnie określenie w pełni oddaje istotę rzeczy, nie ulega bowiem wątpliwości, że rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia mogącego zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (a takimi są przedmiotowe przedsięwzięcia polegające na rozbudowie infrastruktury odkrywki Tomisławice oraz na rozbudowie infrastruktury odwodnienia odkrywki Tomisławice), dla którego zgodnie z art. 71 ust. 2 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* wymagane było uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, pomimo braku takiej decyzji – jest co do zasady działaniem sprzecznym z prawem, tj. nielegalnym.

Można domniemywać, że powodem konsekwentnej niechęci Kopalni Konin do przeprowadzenia obu ocen oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportów środowiskowych była właśnie obawa przed ujawnieniem, że rzeczne przedsięwzięcia będą powodować pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach. Skutkować to mogło odmową udzielenia zgody na realizację przedsięwzięcia.

Ponadto, w przypadku obu przedsięwzięć hipoteza pogorszenia przez nie stanu środowiska w znacznych rozmiarach jest dodatkowo uprawdopodobniona przez znane tutaj. Organowi z urzędu, znaczące szkody w środowisku spowodowane dotychczasowym funkcjonowaniem odkrywki Tomisławice – polegające na wysychaniu Noteci w wyniku działania leja depresji oraz uporczywym zanieczyszczeniu wód tej rzeki i jeziora Gopło w wyniku zrzutu ścieków kopalnianych. Szczegółowe informacje na ten temat posiada RDOŚ w Poznaniu, do którego przez lata napływały liczne skargi zbulwersowanych mieszkańców i lokalnych organizacji ekologicznych. To właśnie ów kontrowersyjny i niszczący środowisko sposób funkcjonowania zakładu górniczego Tomisławice był główną przyczyną, dla której zarówno RDOŚ w Poznaniu, jak GDOŚ w przypadku obu przedmiotowych przedsięwzięć zdecydowały się nałożyć na Kopalnię Konin obowiązek przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportów środowiskowych. Z tego samego powodu analogiczne postanowienie (znak WOO-II.420.2.2021.WN.21; załącznik 2o) zostało 25 października 2021 r. wydane przez RDOŚ w Poznaniu dla innego wnioskowanego przez Kopalnię Konin przedsięwzięcia dotyczącego odkrywki Tomisławice, tj. *Kontynuacja eksploatacji złoża węgla brunatnego „Tomisławice”*.

Co istotne, przedmiotowe dwa przedsięwzięcia dotyczące infrastruktury odkrywki i infrastruktury odwodnienia odkrywki realizowane miały być na znaczących obszarach. W szczególności, w cytowanym już Postanowieniu RDOŚ w Poznaniu z dnia 20 kwietnia 2017 r. stwierdzającym

obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i określającym zakres raportu środowiskowego dla przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie infrastruktury odkrywki węgla brunatnego Tomisławice wskazano (str. 5), że przewidziane w ramach przedsięwzięcia rurociągi do odprowadzenia wód z odwodnienia powierzchniowego odkrywki do osadnika terenowego zajmą 9620 m², rurociągi i rowy do odprowadzenia wód z odwodnienia wgłębnego odkrywki – 24 000 m², pompownia Pt3 – 1000 m², a pasy komunikacyjne – 53400 m². Łącznie daje to 88020 m², czyli 8,802 ha.

Zarazem, z Postanowienia RDOŚ w Poznaniu z dnia 20 kwietnia 2017 r. wynikało (str. 5-6), że rzeczona infrastruktura odkrywki służyć miała odprowadzaniu wody z odwodnienia powierzchniowego w ilości do 6060 m³/h, czyli 145440 m³/doła i 53085600 m³/rok. Objętość wypompowywanej rocznie wody przekraczająca 53 miliony metrów sześciennych jest rzecz jasna bardzo znacząca; dla porównania objętość sąsiadującego z odkrywką Tomisławice jeziora Gopło to 78497000 m³, czyli nieco poniżej 79 milionów metrów sześciennych (Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Gopło PLH040007).² Innymi słowy, realizacja przedsięwzięcia skutkować miała wypompowywaniem około 2/3 objętości jeziora Gopło w ciągu tylko jednego roku – co obrazuje skalę negatywnego oddziaływania na środowisko. Zarazem RDOŚ w Poznaniu zwrócił uwagę na problem zanieczyszczenia przez ścieki kopalniane, zawierające znaczną ilość zawiesiny, rzek Pichny i Noteci oraz jeziora Gopło – potwierdzony przez opracowanie „*Badanie w zakresie diagnozy stanu ekologicznego systemu cieków: Pichna-Notec-Kanał Ślesięński oraz w południowej części jeziora Gopło. Potencjalne źródła zagrożeń, konsekwencje środowiskowe i propozycje przeciwdziałań*”, wykonane w lipcu 2015 r. przez zespół naukowców z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, na zlecenie Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. Sprawa ta odbiła się szerokim echem w lokalnej prasie, pisała o niej m.in. Gazeta Pomorska (R. Laudański, *Zawiesina w południowej części Gopła to już problem*, 4 marca 2016 r.);³ jest ona dobrze znana również tutaj. Organowi, który prowadził odpowiednie kontrole interwencyjne.

Z grubsza na te same fakty wskazano w Postanowieniu RDOŚ w Poznaniu z dnia 6 marca 2019 r. stwierdzającym obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i określającym zakres raportu środowiskowego dla przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie infrastruktury odwodnienia odkrywki węgla brunatnego Tomisławice. Tego samego zdania, tj. że skala i rodzaj oddziaływania infrastruktury odwodnienia odkrywki Tomisławice na wody powierzchniowe wymuszają przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenie raportu środowiskowego, byli Dyrektorzy Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Bydgoszczy i Poznaniu, którzy wydali w tej mierze odpowiednie postanowienia z dnia 15 stycznia 2019 r. i z dnia 5 marca 2019 r.

To właśnie powyższe fakty spowodowały, że RDOŚ w Poznaniu uznał za konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenie raportu środowiskowego – uzasadniając to w Postanowieniach z dnia 20 kwietnia 2017 r. i z dnia 6 marca 2019 r. określonym ryzykiem dla szeregu jednolitych części wód powierzchniowych obejmujących rzeki Pichnę i Notec oraz jezioro Gopło, jak również dla obu obszarów Natura 2000 obejmujących jezioro Gopło.

Argumentacja RDOŚ w Poznaniu została w obu przypadkach w pełni uznana przez GDOŚ, który w Postanowieniach z dnia 14 listopada 2017 r. i z dnia 18 października 2019 r. podtrzymał obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu środowiskowego dla obu przedsięwzięć.

² <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewnatura2000.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH040007.H>

³ <https://plus.pomorska.pl/zawiesina-w-poludniowej-czesci-gopla-to-juz-problem-zdjecia/ar/c3-9462063>

Okoliczności powyższe po raz kolejny uprawdopodobniają tezę, że realizacja obu przedsięwzięć mimo nieprzeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i bez sporządzenia raportu środowiskowego powoduje pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach.

Innego zdania jednak była Kopalnia Konin, która nie chcąc przeprowadzić obu ocen oddziaływania na środowisko i sporządzić raportów środowiskowych, a w związku z tym nie mogąc otrzymać wymaganych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – postanowiła się obyć bez tych uciążliwych dla siebie procedur i trudnych do uzyskania dokumentów – po prostu realizując oba przedsięwzięcia bez nich, metodą faktów dokonanych.

W związku z powyższym zasadnym jest, aby tutaj Organ podjął wnioskowane w petitum działania.

Kwestia dopuszczenia Fundacji Greenpeace Polska do udziału w postępowaniu objętym niniejszym wnioskiem

Greenpeace Polska spełnia przesłanki określone w art. 31 § 1 pkt 2 k.p.a., z racji faktu, że jego udział w postępowaniu objętym niniejszym wnioskiem jest uzasadniony celami statutowymi i przemawia za tym interes społeczny.

Fundacja jest częścią międzynarodowej koalicji Greenpeace. Jej historia sięga 1971 r. Jak wskazuje Encyklopedia PWN:

Powstanie Greenpeace'u poprzedził protest przeciw eksperymentom jądrowym (i ich skutkom), prowadzonym przez USA na wyspie Amchitka (zachodnie wybrzeże Alaski); główni członkowie-założyciele: J. Bohlen oraz I. Stowe z USA i P. Cote z Kolumbii Brytyjskiej (Kanada). Stałe biura Greenpeace'u są w 28 krajach; Biuro Międzynarodowe mieści się w Amsterdamie; organizacja liczy ok. 2,5 mln członków; utrzymuje się głównie z indywidualnych składek oraz m.in. z wydawnictw, nagrań. Stała stacja badawcza Greenpeace'u na Wyspie Rossa (Antarktyda) prowadzi badania nad wpływem człowieka na środowisko; kilka jednostek pływających bierze udział w akcjach na rzecz ochrony środowiska. Podstawą działalności Greenpeace'u są bezpośrednie, pokojowe akcje informacyjne, poparte badaniami naukowymi i analizami; zasadą działania jest niezależność od rządów i interesów grup społecznych.⁴

W analogicznym zakresie jak międzynarodowa koalicja Greenpeace, działania prowadzi sama Fundacja jako jej część. Cele statutowe Greenpeace Polska to ochrona i zachowanie środowiska naturalnego oraz naturalnych warunków życia człowieka, a także rozszerzanie i pogłębianie świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska. Przedmiotem niniejszego postępowania jest zaś przedsięwzięcie o znaczącym oddziaływaniu na środowisko. W załączeniu poświadczona notarialnie kopia statutu Fundacji Greenpeace Polska (załącznik 3).

W ramach niniejszego postępowania Fundacja chciałaby realizować swoje cele statutowe poprzez w szczególności poprzez składanie pism i wniosków dowodowych, w tym opracowań naukowych.

Greenpeace Polska posiada znaczną wiedzę o odkrywcę Tomisławice – czego najlepszym dowodem jest treść niniejszego pisma.

⁴ Źródło: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Greenpeace;3907746.html>

Wynika to z faktu, że Fundacja od lat była i/lub jest stroną szeregu postępowań dotyczących odkrywki Tomisławice, w tym dwóch opisanych powyżej przedsięwzięć (okoliczność tę tut. Organ z łatwością ustali na podstawie akt obu spraw), jak również wspomnianego już przedsięwzięcia pt. *Kontynuacja eksploatacji złoża węgla brunatnego „Tomisławice”* (czego dowodem jest postanowienie RDOŚ w Poznaniu z dnia 12 lipca 2021 r. o dopuszczeniu Greenpeace Polska do tego postępowania, znak WOO-II.420.2.2021.WN.9; załącznik 2p).

Wskazuję także, że postępowanie objęte niniejszym wnioskiem nie dotyczy praw i obowiązków Greenpeace Polska, a jego udział związany jest z nieodpłatną działalnością społeczną Fundacji ukierunkowaną na ochronę środowiska.

Ochrona środowiska niewątpliwie leży w interesie społecznym. Stanowi o tym w szczególności art. 74 Konstytucji (w szczególności art. 74 ust. 4 – „władze publiczne wspierają działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska”). Co więcej, przedstawiciele doktryny traktują wskazując kwestie związane z ochroną środowiska jako prawo człowieka (por. Garlicki Leszek (red.), Zubik Marek (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II, wyd. II, Opublikowano: Wyd. Sejmowe 2016, komentarz do art. 74 Konstytucji, LEX, teza 3).

Biorąc pod uwagę powyższe, interes społeczny w dopuszczeniu Greenpeace Polska do postępowania opiera się na aktywnym udziale Fundacji (który został uprawdopodobniony), jako przedstawiciela społeczeństwa, w możliwie najpełniejszym wyjaśnieniu stanu faktycznego i uniknięcia błędów przy wydawaniu rozstrzygnięcia, co jest zgodne z naczelnymi zasadami k.p.a., w szczególności w zakresie ekonomiki postępowania, zasady zaufania obywateli do organów państwa i zasady prawdy materialnej. W ten sposób spełnione są przesłanki wskazane w orzecznictwie - udział organizacji społecznej jako podmiotu na prawach strony w postępowaniu administracyjnym nie może służyć partykularnym interesom samej organizacji społecznej, lecz musi odpowiadać wymaganiom racjonalnie pojmowanej kontroli społecznej nad postępowaniem administracyjnym w sprawach indywidualnych i działaniem w nim organów administracyjnych (wyrok NSA z 16.07.2008 r., II OSK 843/07).

Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę, że przedstawiciele nauk prawnych wskazują, że: *za sprzeczną z art. 31 § 1 uznano odmowę dopuszczenia organizacji społecznej do udziału w postępowaniu jurysdykcyjnym, która motywowana była konfliktem interesu strony ubiegającej się o decyzję z jednej strony oraz interesem społecznym reprezentowanym przez organizację społeczną z drugiej strony (wyrok WSA w Poznaniu z dnia 2 lutego 2012 r., IV SA/Po 1177/11, LEX nr 1109096).*⁵

Finalnie, Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 9 lipca 2021 r., sygn. akt III OSK 527/21, po raz kolejny potwierdził, że fundacje mają charakter organizacji społecznych.

W imieniu Fundacji

⁵ Knysiak-Moleczyk Hanna (red.), Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, LEX, komentarz do art. 31, teza 7.

Załączniki:

- 1) odpis aktualny z KRS dla Fundacji Greenpeace Polska
- 2) kopie najważniejszych, cytowanych w tekście, dokumentów z postępowań administracyjnych związanych z odkrywką Tomisławice:
 - a) *Decyzja Wójta gminy Wierzbiniek z dnia 7 sierpnia 2007 r. o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia polegającego na wydobywaniu węgla brunatnego ze złoża „Tomisławice” w granicach gminy Wierzbiniek (znak OŚ-7624/5/2006)*
 - b) *Załącznik do decyzji nr OŚ-7624/5/2006 Wójta gminy Wierzbiniek z dnia 7 sierpnia 2007 r. – Charakterystyka planowanego przedsięwzięcia pn. wydobywaniu węgla brunatnego ze złoża „Tomisławice” w granicach gminy Wierzbiniek*
 - c) *Koncesja Ministra Środowiska nr 2/2008 z dnia 6 lutego 2008 r. na wydobywanie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących ze złoża „Tomisławice” położonego na terenie gminy Wierzbiniek, województwo wielkopolskie*
 - d) *Decyzja Wójta gminy Wierzbiniek z dnia 4 kwietnia 2008 r. o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (znak OŚiZP-7624/8/2007)*
 - e) *Karta Informacyjna Przedsięwzięć związanych z rozbudową infrastruktury odkrywki Tomisławice z września 2016 r.*
 - f) *Postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 20 kwietnia 2017 r. o stwierdzeniu obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia pod nazwą rozbudowa infrastruktury odkrywki Tomisławice i określeniu zakresu raportu środowiskowego (znak WOO-II.4235.13.2015.AB.35)*
 - g) *Postanowienie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 14 listopada 2017 r., utrzymujące w mocy postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 20.04.2017 r. (WOO-II.4235.13.2015.AB.35) stwierdzające obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i określające zakres raportu dla przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie infrastruktury odkrywki węgla brunatnego Tomisławice (znak DOOŚ-DŚl.4235.7.2017.mc.5)*
 - h) *Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 23 maja 2018 r., sygn. akt IV SA/Wa 331/18, oddalający skargę PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A. z siedzibą w Kleczewie na Postanowienie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 14 listopada 2017, znak D00Ś-DŚl.4235.7.2017.mc.5, w przedmiocie stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko*
 - i) *Postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu o zawieszeniu postępowania w sprawie przedsięwzięcia pod nazwą rozbudowa infrastruktury odkrywki Tomisławice (znak WOO-II.4235.13.2015.AB.49)*
 - j) *Karta Informacyjna Przedsięwzięcia „Rozbudowa infrastruktury odwodnienia odkrywki węgla brunatnego Tomisławice etap VI i VII – odprowadzenie wód czystych z odwodnienia wglębnego” z czerwca 2018 r.*
 - k) *Postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 6 marca 2019 roku o stwierdzeniu obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia „Rozbudowa infrastruktury odwodnienia odkrywki węgla brunatnego Tomisławice*

etap VI i VII – odprowadzenie wód czystych z odwodnienia wglębnego” i określeniu zakresu raportu środowiskowego (znak WOO-II.420.208.2018.AB.22)

l) Postanowienie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 18 października 2019 r., utrzymujące w mocy postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 6.03.2019 r. (WOO-II.420.208.2018.AB.22) o stwierdzeniu obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie infrastruktury odwodnienia odkrywki węgla brunatnego Tomisławice etap VI i VII – odprowadzenie wód czystych z odwodnienia wglębnego (znak DOOŚ-WDŚ/ZOO.420.78.2019.KN.11)

m) Postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 4 listopada 2019 r. o zawieszeniu postępowania dot. przedsięwzięcia „Rozbudowa infrastruktury odwodnienia odkrywki węgla brunatnego Tomisławice etap VI i VII – odprowadzenie wód czystych z odwodnienia wglębnego (znak WOO-II.420.208.2018.AB.28)

n) Mapa dołączona do Karty Informacyjnej Przedsięwzięć związanych z rozbudową infrastruktury odkrywki Tomisławice z września 2016 r.

o) Postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 21 października 2021 r. o stwierdzeniu obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia pn. „Kontynuacja eksploatacji złoża węgla brunatnego Tomisławice” i określeniu zakresu raportu środowiskowego (znak WOO-II.420.2.2021.WN21)

p) Postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 12 lipca 2021 roku o dopuszczeniu Fundacji Greenpeace Polska do udziału w postępowaniu administracyjnym na prawach strony w sprawie o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „Kontynuacja eksploatacji złoża węgla brunatnego Tomisławice”, zlokalizowanego w gminie Wierzbinek, powiat koniński, województwo wielkopolskie (znak WOO-II.420.2.2021.WN.9)

3) statut Fundacji Greenpeace Polska (kopia dokumentu poświadczonego za zgodność z oryginałem przez notariusza)